

Aan de leden van de
verenigde vergadering

V.V: 24 juni 2020
Agendapuntnr.
Kenmerk 2020.06299
Onderwerp Voorstel Meerjarenperspectief 2021-2024

Datum 19 mei 2020
Bijlagen 2

1. Inleiding

Hierbij bieden wij u het meerjarenperspectief 2021-2024 van het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard aan. Het meerjarenperspectief (MJP) geeft op basis van missie en strategie (waterbeheerplan) de ambitie, voorgenomen activiteiten en investeringen en financiële kaders voor de komende jaren aan en wordt jaarlijks door ons aan uw vergadering ter vaststelling aangeboden. Hierbij wordt ook een doorkijk gegeven naar de tariefontwikkeling in de komende vier jaar.

2. Voorstel

Wij vragen u om het meerjarenperspectief 2021-2024 vast te stellen.

3. Achtergrondinformatie

Het MJP geeft een schets van de financiële positie van ons hoogheemraadschap waarin voorstellen worden gedaan voor belangrijke nieuwe activiteiten en investeringen. Na de vaststelling van het MJP worden de voornemens daaruit verwerkt in de ontwerpbegroting voor 2021, die op 25 november 2020 ter bespreking en ter vaststelling zal voorliggen in de verenigde vergadering.

Deze meerjarenbegroting is opgesteld tijdens de wereldwijde verspreiding van het coronavirus COVID-19. Om de directe gevolgen te kunnen beperken zijn wij binnen onze crisisorganisatie opgeschaald naar fase 2 en worden adequate maatregelen genomen en gemonitord. Inmiddels hebben wij het zo ingericht dat wij ons werk binnen de aangepaste reguliere structuur kunnen voortzetten en zijn dus afgeschaald. De omvang van het effect op de uitvoering van het werk is beperkt in te schatten. Vooralsnog lopen onze dagelijkse onderhouds- en beheertaken door en realiseren wij de meeste van de geplande projecten. De effecten van de corona-maatregelen op onze omgeving (burgers en bedrijven) zijn nog niet duidelijk. De financiële gevolgen van de coronacrisis hebben waarschijnlijk een langjarig effect. In dit meerjarenperspectief is hier naar gekeken. De effecten die zeker en kwantificeerbaar zijn, zijn opgenomen in de meerjarenbegroting en daar waar het effect minder zeker is of kwantificeerbaar is, is het opgenomen in de risicoparagraaf.

Wij gaan er vanuit dat de gevolgen van het virus en de overheidsreactie daarop de komende maanden duidelijker worden. Mocht het nodig zijn, dan kan in de programmabegroting 2021 een bijstelling worden gedaan aan de hand van de laatste inzichten van de effecten die de coronacrisis heeft.

Grensoverschrijdend afvalwater (GOA):

Met waterschap Hollandse Delta (WSHD) lopen onderhandelingen over een mogelijk zeer forse verdere stijging van de tarieven die het waterschap bij ons in rekening wil brengen voor de verwerking van het afvalwater. Voorzichtigheidshalve is ervoor gekozen dit onderwerp niet alleen in de risicoparagraaf te benoemen, maar er in het meerjarenperspectief al op te anticiperen. Daarom is in het meerjarenperspectief gerekend met een verhoging van de tarieven voor GOA dat door WSHD wordt behandeld met 18%. Mocht de uitkomst van de bestuurlijke onderhandelingen hiervan afwijken dan zal dat in de programmabegroting 2021 worden verwerkt.

Ontwikkeling opgave overheid

De laatste jaren leidt de toenemende maatschappelijke betrokkenheid over het doen en laten van de overheid tot een wens en noodzaak om als overheid /waterschap anders te werken. Dit leidt enerzijds tot een meer interactieve werkwijze waarbij burgers en bedrijven worden betrokken bij de totstandkoming van een besluit of de uitvoering van een werk en anderzijds tot een groeiende verantwoordingsverplichting waaraan de overheid moet voldoen. De wijze waarop wij invulling geven aan onze taken en verantwoordelijkheden moet aantoonbaar worden gemaakt. Denk hierbij aan de al eerder gemelde zorgplicht voor de keringen, de aanbestedingswet en de toets op rechtmatigheid, de *Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)*, de *Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO)*, de Wet open overheid en een veelheid aan instrumentarium waarmee het ontwikkelingsniveau op bepaalde onderwerpen inzichtelijk moet worden gemaakt (arbo, AVG, duurzaamheid etc.). Genoemde wetgeving leidt tot een blijvend groeiende administratieve druk.

Daarnaast zijn er nog andere ontwikkelingen geweest die geleid hebben tot een groei van de omvang van de organisatie. Op hoofdlijnen zijn hierin te noemen:

- de ambitie om steeds beter te presteren (bijvoorbeeld van correctief onderhoud naar assetmanagement, Strategische Personeels Planning en beoordelingscyclus medewerkers),
- de ontwikkeling om onze taak niet louter te beperken tot onze primaire taken (samenwerking ruimtelijke ontwikkeling regio's, werk met werk maken bij projecten en gezamenlijk onderhoud uitvoeren),
- wijzigingen in het toezicht (bijv. uitvoering horizontaal toezicht belastingen (meer audits) en de invoering Rekenkamercommissie) en
- de eisen die voortkomen uit (inter)nationale afspraken zoals het klimaatakkoord.

Zowel de uitbreiding als het op peil houden van de organisatie vraagt naast bijzondere inzet ook geld. De plicht om efficiënt en effectief de overheidsmiddelen te beheren vraagt jaar in jaar uit een kritische beschouwing van de omvang en de kosten van de organisatie. Om tot een vorm van objectivering van de beoordeling hiervan te komen vergelijken wij onze prestaties en kosten met de andere waterschappen. In vergelijking tot waterschappen om ons heen zitten wij (ruim) onder het gemiddelde van personeelskosten gerelateerd aan het totaal van de kosten en gerelateerd aan de kosten per inwoner van het gebied.

De vergelijking van tarieven over de afgelopen vijf jaar, laat zien dat onze watersysteemheffing boven het gemiddelde van alle waterschappen ligt, maar in de afgelopen vijf jaar minder stijgt dan het landelijk gemiddelde. De belastingdruk voor ongebouwd laat daarin een dalende trend zien. Onze belastingopbrengsten voor de zuiveringsheffing laten de afgelopen jaren een dalende trend zien waarbij die van de andere waterschappen stijgen. In 2020 behoort HHSK tot de vier waterschappen met het laagste tarief in Nederland. De totale belastingdruk van ons waterschap ligt onder het gemiddelde van alle waterschappen.

Financiële kaders

Bij het opstellen van het MJP is ook gekeken naar de ontwikkelingen van de kosten en baten in de komende jaren en de impact daarvan op de tarieven. Om hier een verantwoord financieel beleid op de lange termijn (de jaren na de periode van het meerjarenperspectief) te kunnen voeren nemen wij de stand en omvang van de tariefegalisatiereserves daarin mee. Hierbij is het uitgangspunt om aan het eind van de periode van de meerjarenraming een kostendekkend tarief te bereiken. Hierdoor nemen de tariefegalisatiereserves af, maar niet tot nul.

Het kader voor het meerjarenperspectief wordt gevormd door de financiële kaders van het coalitieakkoord en het waterbeheerplan (WBP) 2016-2021. Uitgangspunt voor de ramingen zijn de programmabegroting 2020 en de meerjarenbegroting tot en met 2024.

Hieronder wordt een korte toelichting gegeven op de voornaamste financiële ontwikkelingen die u in het MJP terug kunt lezen.

Financiële ontwikkelingen 2021 tot en met 2024

Begrotingstekort

Bedragen x € 1.000					
Begrotingstekort	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2020	€ 5.345	€ 1.309	€ -402	€ -1.635	
Meerjaren prognose 2021-2024	€ 5.345	€ 4.558	€ 3.582	€ 1.271	€ -244
Verschil	€ -	€ -3.249	€ -3.984	€ -2.906	

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

Bovenstaande tabel geeft de verschillen in het begrotingstekort ten opzichte van de programmabegroting 2020 weer voor de jaren 2021 tot en met 2023. Over de periode 2021 t/m 2023 loopt het begrotingstekort af naar een begrotingsoverschot in 2024. De tekorten worden gedekt uit de tariefegalisatiereserves.

Jaarschijf 2024 is toegevoegd aan de meerjarenraming en laat een overschot zien van € 244.000.

Inkomsten en uitgaven

Bedragen x € 1.000					
Belastingopbrengsten en overige dekkingsmiddelen	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2020	€ 92.539	€ 95.325	€ 97.580	€ 98.850	
Meerjaren prognose 2021-2024	€ 92.539	€ 94.287	€ 95.922	€ 97.586	€ 99.485
Verschil	€ -	€ -1.038	€ -1.658	€ -1.265	

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

De totale belastingopbrengsten dalen ten opzichte van de programmabegroting 2020. Met name door het positievere saldo van inkomsten en uitgaven op de watersysteemtaak in de jaarrekening 2019, is de tariefegalisatiereserve voor de watersysteemtaak groter dan meerjarig begroot was en kan het voorziene stijgingspercentage voor de belastingopbrengsten de komende jaren naar beneden worden bijgesteld.

Bedragen x € 1.000					
Kosten	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2020	€ 97.884	€ 96.634	€ 97.178	€ 97.215	
Meerjaren prognose 2021-2024	€ 97.884	€ 98.845	€ 99.504	€ 98.857	€ 99.242
Verschil	€ -	€ -2.211	€ -2.326	€ -1.642	

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

Het financieel meerjarenperspectief laat zien dat ten opzichte van de programmabegroting 2020 de totale netto kosten in de planperiode stijgen met circa € 6,2 miljoen. Meerjarig laten de kosten een stabiel trend zien. De netto kosten laten in 2022 een kleine piek zien doordat de HWBP bijdrage in dat jaar hoger is dan in de overige jaren. Tevens dalen de kapitaallasten vanaf 2022 en nemen de opbrengsten toe.

Hieronder geven wij een toelichting op de belangrijkste verschillen op hoofdkostensoortniveau. De personeelslasten stijgen in de planperiode structureel door mutaties in het personeelsbestand (totale stijging van circa € 5,3 miljoen in 2021 t/m 2023 ten opzichte van de programmabegroting 2020). Aan het begin van deze notitie is een uitgebreide toelichting op de trend van de laatste jaren gegeven. De wijzigingen worden in de programma's nader toegelicht. Een belangrijke ontwikkeling die in de komende periode daarbij voorzien wordt en extra personele inzet vraagt, betreft de noodzakelijke aanpassing en uitbreiding van de zuiveringen. Door veroudering van de installaties is meer onderhoud nodig. Daarbij vraagt de geplande woningbouw nieuwe berekeningen en mogelijk uitbreiding van de zuiveringscapaciteit. Deze aspecten worden in combinatie gezien met de eisen die er zijn op het gebied van duurzaamheid (energiereductie en terugwinning, grondstoffen) en de mogelijkheid om nog meer stoffen (medicijnresten) uit het afvalwater te zuiveren. De overige goederen en diensten van derden en de bijdragen aan derden stijgen ten opzichte van de programmabegroting 2020 in zijn totaliteit met € 3,4 miljoen (jaren 2021 tot en met 2023). De belangrijkste mutaties zijn toegelicht in het hoofdstuk meerjarenraming per programma.

Toelichting op het meerjarenperspectief van de waterschapstaken

In het kader van duurzaam financieel beheer dat wij meerjarig voeren, schuiven wij lasten niet door naar de toekomst, maar nemen die nu. Om de tarieven niet te snel te laten stijgen, voeren wij al een aantal jaren beleid dat eventuele resterende tijdelijke tekorten met het beschikbare overschot in de tariefegalisatiereserves wordt gedekt. Hierbij is het uitgangspunt om aan het eind van de periode van de meerjarenraming een kostendekkend tarief te bereiken. Hierdoor nemen de tariefegalisatiereserves af, maar niet tot nul. Dit om te voorkomen dat er na de planperiode geen ruimte is om een forse schommeling in de kosten op te vangen en de tarieven fors omhoog moeten. De bijstellingen en de meerjarige doorrekening van dit MJP laten voor de komende jaren en de lange termijn hierdoor een gezonde financiële positie zien. (zie paragraaf 5.3). De berekening van de gemiddelde stijging van de belastingopbrengsten (lastendruk) in de komende planperiode (2021 tot en met 2024) is 1,9%.

Ontwikkeling heffingen en reserves

Watersysteemheffing

Het jaarrekeningresultaat van 2019 voor de watersysteemheffing viel positiever uit dan geraamd waardoor de tariefegalisatiereserve minder hard daalde dan voorzien. Hierdoor is het minder nodig om de belastingopbrengst in 2021 te laten stijgen. In de programmabegroting 2020 werd voorzien dat deze heffing met 4,5% zou moeten stijgen aangezien de reserve anders op een negatief saldo zou uitkomen. Dit percentage stellen wij bij naar een stijging van 1%. Vanaf 2022 stijgt de totale belastingopbrengst watersysteemheffing met 1,5% per jaar. De tariefegalisatiereserve komt hierdoor eind 2024 uit op € 4,5 miljoen positief en de baten en lasten zijn dan met elkaar in evenwicht.

Zuiveringsheffing

De komende jaren stijgt de belastingopbrengst zuiveren met gemiddeld 2,5% per jaar. Dit komt overeen met wat wij in de programmabegroting 2020 hebben voorzien. Het meerjarenperspectief laat zien dat de tariefegalisatiereserve met de huidige ramingen tot en met 2024 afneemt. De baten en lasten zijn in 2024 in evenwicht en de tariefegalisatiereserve komt eind 2024 uit op € 2,9 miljoen positief.

Wegenheffing

Voor de Wegenheffing is in de programmabegroting 2020 uitgegaan van een stijgingspercentage van 0% voor het jaar 2021. Vanaf het jaar 2022 werd een stijging van 1% voorzien. Deze percentages passen wij aan naar 2% in dit meerjarenperspectief. De begrotingstekorten voor de wegenheffing dekken wij uit de tariefegalisatiereserve. Het meerjarenperspectief laat zien dat aan het eind van 2024 de tariefegalisatiereserve uitkomt op € 2,5 miljoen positief. Na 2024 zullen de baten en de lasten naar elkaar toe moeten groeien.

Dijkgraaf en hoogheemraden van Schieland en de Krimpenerwaard,

secretaris-directeur,

dijkgraaf,

M.J.H. van Kuijk

drs. A.J.B. van der Klugt